

180) 242
1

Observationes Practicae
Notatu Rariores.

In hoc Vico Trigerensi tractato
et in propriam, communemque utilitatem
in Epitomen redacta

A D. Francisco Gonzalez de Leon
et Faxardo

Apollineo Professore, Philosophiae
Cathedris in Mispalensi

Universitate Oppositore

Regia q̄ Mispalensis Societatis Socio

ab anno 1730.

181

Observaciones de Fructos

de los frutos de los

árboles de la Isla de

San Juan de los Rios

de la Provincia de

A. D. N. S. P. A. A. A. A.

de los frutos de los

árboles de la Isla de

San Juan de los Rios

de la Provincia de

A. D. N. S. P. A. A. A. A.

el año 1750

Observationes Practicae

Statu Rarioris.

1. Petanus.

Vir sexagenarius ex sanguine vasculi gingivae implan-
 rati, eoulso dente, corrosione in sanguinis profusum inci-
 dit, cui post alia ad hixurgo applicata, tandem die quinto
 manam ex bolo amena, et id genus pulveribus denovo accer-
 situs apertu iubeo, quò melius habuit. Sed nimium serò nam
 secundo post hunc die Petano corrigitur. Pro cuius curatione
 iterum vocatus post inunctione nervina, potus spirituosio
 red, et id genus alia incasum tentata septimo rigedit,
 et suffocatus obit.

2. Apoplexia

Etulam, sine illa evidenti causa, sanguineo temperamento quo-
 ditam, et viribus validam nocte media apoplexia rati, forti-
 subitò corripuit. Statim vocatus venam in pede, et post hora
 quatuor in brachio aperire iussit, capiti raso, et naribus sp.
 rin. rectif. cum. sal. amm. et sp. Sulph. admoit, item et
 per coctilearia ex sp. sal. amm. Sulph. et. C. C. in decocto a-
 pro purato (aqua marag) antiapoplectica parim apud. Alit.
 descripta huc non prostrant) compositam potorem exhibuit
 Respere iterum venam in brachio secandam, et scarifica
 superiora duo, tandem inferiora applicanda censuit. Hinc
 cum de procuranda corporis et animae salute fere dixerat
 aeterny tertio die sanguisuga pone aures affigi curavit.

Ad quæ evacuatione statim ante redit, anima providit, et
melius habuit. Interim dicta continuabantur, caput
tamen dolebat, et in somnum nimium prorepens exat.
Tunc ex decod. cephal. additæ hier. sal. gem. et troch.
de Rhod. clysteres, disponit, quibus bene respondit et
in dies melius habuit. Tunc etiam optima fruitur sa-
nitate. Memini aliam, dum in Sippali degere, jam hi-
bus ab hinc annis curatam, præscripti volumine de sid.
omet. Angel. sal. ℥ij in decocto hordei copiose, tepide
q̄ exibat. Tunc tamen nimia steroris ingurgitatio in
apoplexiam coniecit.

3.

Phobosia.

Puellam undecim annorum canis rabidus in maxilla mo-
morat. Tunc Parentes, certe rudes, me infans, et gregario
cuidam Imperatori, vulgo Saludador, commisit, qui liberat
à contagio puellam astatu, velut ex Hippocrate dicitur, aut in
fandus Phison, pronuntiavit. Ecce post trigesimum diem
puella parit, et redit, cibos, et omni generum potum
ad primum cepit. Dein convelli, et solo aquæ nomine in hor-
retere. Dixi ergo ad hanc invisendam accersos, aquam
purgendam visco, ad cuius salum visum convelli, variè dis-
perguit, et miris angustias pati video. Puellam certò in-
venituram, cuius q̄ contagium summovere vitandum edo, et
recessi. Eodem illo die sub vesperam obiit. Tunc tamen
delirant, nec in aqua, aut speculo canem, aut quidvis aliud
(quod quibusdam creditur) conspexisse dixit.

4.

Oris Fortura

Nomen hoc sub se plures species habet, de quibus inter
Alios video discrepant. Sicut Parmum Cynicum, et Rium

Sardoum cum Oris voraxa utrumq; confundunt. Quis
tingunt Alij. At qua Duellum in hoc Vice invasit Dignum
potius appellarem. Ne tamen & nomine inamitici discep
retur a pectum describam. Sinister latus à mento ad fron
tem immobilis erat, oculos tamen pro libito movebat
labium utrumq; versus hanc partem distorquebatur
& contra illam manente, non dolebat, at puncta sentie
bat licet obscure. Dormiebat, appetitum urgebat, nec
admodum sibi erat. Capite tantum per uicem dolebat.

Præter affectum convulsivum musculorum oris, spe
cialim maxilla regatur. Felicitur hac methodo intra
decem dies curavi. Appretia operationis duob; diebus ves
pere, et mane sumentum prescripsi. Purgans pharmacum
tertio die exhibui. Inunctiones pro latere affecto ita pa
raui = ℞. Ol. Vulp. et Castor. ℥ij. Ol. castor. et cario
ph. ʒij. me = Hoc frequenter tepide inungebatur. Ori
nucem muschatam grus irididi. Dein gargarizata, seu
potius oris collutione. fiebant ex decoctio mercurio aditis
castor. cario ph. nuc. musch. et id genus quibus breviter in
sanitatem redit.

5°

Cardialgia cum Syncope periodica.

Laborabat vir quinquagenarius robustus, bene coloratus, ad
actiones promptus, epicarnus, picrocolus, vi qui alius, Vere aeri
frigido expositus febri ephemera, qua & levi honore gestatio
ne, et gaudicatione initium sumit cum dolore corporis grava
tudo. Accessit usque febriem prope declinantem inveni, cum
pulsu undoso, et levi adhuc madore. Jussi statim fricationes fie
ri, et inunctiones pro more loci butiro naphtha inungi, a quo pres
cio mediocriter sudavit, et febris evanuit. Delectum modum vivere

si pro non omnino cessante artuum dolore in unguis et diuersis se
quenti die officiose Muliercula et pro lapand ventre, et am
pliori sudare provocand potum ex hydromelle tepida copio
se propinarunt nocte iam ingruente. Et post horam un, aut
ter decit pauca liquida mediocriter, subalbida, qua nervorum
succum, aut nutritiam substantiam dixerem; a qua diuersione
adeo vias prostrata, ut nisi in vno brachio lectum petere non
posset. Noctem in somnem lassu, et irregulatu dixit. Sub auroram
iterum similia decit. Mane vocatus equum indolentem, de
quodam tamen circa stomachu ex inexplicabili molestia conuerren
tem cum pulsu paruo, debili, et raro, impotentia ad motum, et
quodam sudatione uicula inueni. Cibo statim euclimo, facile qd
coctum refectiu iuni, et stomacho empl. de mic. par. apponit. Des
perere eadem coerevit, et pulsus in seuis subant. Luapropter ad
diuerticulum, et pene infallibile vincosum profiduum corticem
de luina confugit. Tunc ad remissionem cum conf. de liac.
et Aracastor. Diac. in aq. portul. qd per tres vices accepit
At quo meliuscude habuit videri recessit, nocte dimisit, et se
quenti pulsus redibant. Desperere fecit eadem hora omnia ingra
uesunt sudatione uicula, et diuersione tragodiam puerite. Prof
cuisi iterum potionem eandem cum et laud. qd. ij. adieci, et
stomacho empl. ex succ. cydon. et omphanc. cum pul. menth.
et cor. rub. rod. mor. et vit. cort. cit. in farr. hord. cocep
ti applicari iussit, et de anima etiam salute curari. At cessit
hu profidus ingruens parapsimus, et nocte melius per totum
sequentem diem bene habuit. Quarto, et septimo die eadem red
minori molestia paruus est sine febre tamen. Sexto bene habuit
et ab octavo die cessit tandem affectus, et post rectam institutam
dietam intra paucos dies bene convaluit.

6.as Delirium melancholicum.

252

4

Mulier quadragenaria aegrii victu, nec mediocribus laboribus
 affecta, fusco colore, capillis crispis, et nigris, et per omnia me-
 lancholica, cuius feliam hydrophobia correptam esse nuper
 didimus, et animi morose ad hanc et Mariti morte qua paulo
 post accidit, um antea esset bene morata, et pie viveret, subit
 melancholica facta in delirium incidit se quod filia, et Maritus
 mortem intulerit in eternum damnatam exhibens, feliam ne
 secum in inferos deportet a se divelli, et omnia id genere pro-
 loquens diu sine cibo, et somno vitam protrahens vix egit
 ut cibum aliquem capiat suaderetur. Sed huius curacione de-
 leni absinco, tanta enim angustia rei familiaris tenetur, ut
 nec assistentes, nec pane cibum pro se, et feliam habeat.

7.as Ex Nephritide Volvulus.

Vir mediae aetatis, alioqui robustus, empiemate tamen ex
 pleuritide male recuperata per triennium reparata, et her-
 ma intestinali ab ortu fere disrupta, calculosa quoniam
 panoni avari, in dolorem nephriticum ex itinere (calcu-
 lo grandiori ut puto per venteris epithum moliente) incidit.
 Post fomenta et varia, potiones quae ex paxier. et camemel.
 decoct. cum tantillo op. sal. dulc. et pulv. asell. quo lenitio
 ne doloris, et viarum latione semicupium ex decoct.
 malo. et sem. lin. utile recuperavimus. Sed hoc malisusale
 habuit, urinam, claram tamen nec decoloram, reddidit ven-
 ter tamen non recessit. Mane iterum dolore cauciatus re-
 num potissime dextri regionis affixit, istem appositum, et se-
 pposito semicupio levatur, venter tamen induriscere et
 nihil emollientibus dysmatis cadere, dolore quod lento tamen,
 affici animadvertit unde in colicum transmutare dolorem

seu potius in Colicam nephriticam abire suspicatus to
tū abdomini fomenta lapentia & Unguenta, dein em
bracatione ex emollientium decocto, postmodum dysma
ta ex intestinorum verveci decocto, capite caricti in oleo
communī, ol. amigd. dulc. et id genus alia prescripsi
Post quæ renum dolor interit, genitūq; abfuit, ad intes
tina atrociter se convertens, renum nervis mesentericis
plexibus hinc et intestini communicatis in violentos
spasmos evibratis, unde et spīnther anti in confensum
tractū sua munia profuturi et venter nihil cessis, et
abdomen in mixtam tympaniticam tensionem induruit
Manna in usculo cum diag. grandis tribus, cassiam item
recentem ex ol. amyg. dulc. hunc etiam et ol. sem.
fin per utramq; portam propinatis post octo dies, quo
ita miserabiliter transiit ad plures abire. Effectum
Nephriticum in Colicam nephriticam, deus in vol
villum proffo pede transiit reputari.

8.º Adstrictio ventris ex vis.

Vir sexagenarius ex immoderata verarum recentium
ingestione adstrictione ventris corripitur cum doloribus
domini gravatibus et tenemus. Foran earum succo multo
infra in intestini vitiose effervescente, et in spīntherem
acidam tartaream degenerante, aut earum pelliculis fer
menta stomachali incubant, non tamen subactis, nova in in
dignis duumviratu fermentatione excrementa coagula
santibus. Post varia incassum tentata tum emollientia
tam purgantia supra, et infra, intus, et in usculo tenemus
intolerabilior supervenit ex facum in ipsum orificium ap
pulsu, nec etiam quidquam cedente spīnthere. Manu
um tandem operā ingenti acinorum et pellicularum

tracta copia, tandem dein purgantibus curant. Convalescit per
fecte, nisi quod ad quatuor post menses, adstrictione alia per
severante, aut clystere, aut purganti potu fieri per septima
nae opus habuit. 253
5

I. Febris catharralis maligna.

Ue mihi Amicissimus quadragenarius, sanguineo-melan-
cholicus, robustus ex aegre, prout huius diei mos est, labore
domum rediens, artuum lassitudine cephalalgia, levig. & fri-
gore die durante nocte cursum. Mane vocatus fuit lenave
et reliqua cum febricula, siti, et lingua albicante, tum qua-
dam, et viscidis sputis permanere comperi. Haec omnia in
limphaticam febrem a prohibita, in aegre sub die, et
levibus stragulis labore, transpiratione, lacte & viscoso plus
minus accide, in sanguinem per suos ductus in apillari com-
municato, a quo etiam salivales glandulae licet irrigat, non
tamen humores in medullas aquae stant, comperere placuit.
Quapropter et pororum occlusioni, et limphae aciditati, sim-
ptomatibus aliis non neglectis, satagere statui. Absorventibus
hoc ex anacard. Porz. O.C. et sal. abinth. mane, et sero
ad exhibiti; illud inunctione artuum ex butyro naphae,
quam precedebant pedum lotiones ex capitalium herbarum
decocto spectans postmodum locum subterram affeque sperabam
Stocte prima aliquantulum sudavit, male dormivit, siti, et re-
liqua durabant. 3° die febris remissa et cephalalgia, siti
eadem, sudavit etiam nocte, et meliuscula habuit. 4° die sine
febre aperi tu mediocri surrexit, et de cui solummodo sic-
citate conquerebatur. Diuina per totum morbi decursum paulo
intensus tincte latexinum coquarum sedimentum deponerebant.
Sera eidem lacti ad limpham corrigendam, et acidam com-
municatam sanguini diathesin. Bellandam concessi. Agulbus

San. fere euanus appetitus integer redit et nocti quietas ha-
buit: venter quotidie respondebat liquida ramentum nec bene tunc
ta deinde: unde biliosi humoris inuersionem aliqualem suffi-
catus, et pancreatici predominium abinthij decoctum biben-
dum prescribit, quibus ante partum. Surgebat quotidie, et ad ali-
quot passus deambulabat sanum mentitur; at cum apertum
ad ultimum morbi diem, vitium, febrem plus minus, artuum
gravitatem, respirandi, subsistentiam angustiam, ceteris et
am leuati, eorum comitante, viderem, nescio quid de ma-
lignitate alto pectore recrudescere suspicabar. 14° die respi-
ratio difficiliter evadere, sputa non adierant, nocte plus quam
limphaticis utenne est extrema frigiditas febrius augetur. 15°
mane febrius remittit, difficultas spirandi manifestior, oculi
sanguineis maculis in partem, nec apte ad omnia respondet. Lues
prope lethargum imminere ratus vesicantia duo prescripi
et potioni ex alcalico spiritui iam dicti cum appropriata aqua
exhiberi, alcalia volatilia ex sp. C. C. et val. ann. ad 33
addenda curavi. De corporis item periculo, ut anima et fami-
lia curaret, admirari. Tunc gravior, spiratio difficilior, somno
lento, ad interrogata inconcinna responsio, vere lethargus. Mane
omnia increverunt, meridie obiit. Efficax mihi, et omnibus e-
pemplam Divini illius in morbi hoc & liggiante latenti, et
consilij eiusdem evidenti persuasio. Nihil negligere.

10.

Paralysis universalis.

Senex infirma aliqui valitudine, nequitate, et arduum dolore
per intervalla vexatus, agresti, ut hic morbus est, et vicium, et la-
bor assuetus, glauco salubris anni 1731 constitutione, quavis
ante duo secula humidior visa est, in grege, ex itinere sub so-
lam inferiorum artuum dolorem incurrit, quem pro more

me non accessit, domesticis rebus uteremur, vacans bi'duo
sustinet. Tertio die a meridie lecto surgenti pedes vacilla
re percipit. Noctu in auxilium aduocat, et indolentem,
mente constantem, et ad omnia ferre sanum; quoderguam
quod genua vacillarent, et oculi tororum viderent, seden
terri innocuo. Inguentem artuum resolutionem prof
ficiens, lectum pereret, et capitalium herbarum rous
mar. salu. iij. et maior. anatica vin. et ag. portione
de eselo pedes lavaret, consiliu. Luato mane pot non
medicinem a batneo sudorem descripserit artuum (cum sensu
et citra dolorem) resolutioni, lingu forgor, et leui in ip
ng vertebus paruis dolor accedunt. Quare in gravefcente
morbo, elixirem ex hter. diacolocint. benedict. sc. rut. et
cast. cum sal. gem. in capitali decoto iniecer, aquam pro
communi potu salvia incoqui, et spiritam olei in istinui
iussi. rut. vulgin. et lumbric. ad ℥℥ castor. et ℥℥ sal. amm.
℥. ℥℥ et. later. ℥℥ sal. volat. succin. ℥℥ in. Dolorum
item horis medicinalib. ex similibus annum. Venter non
cessat, ideo ℥℥ uesque vini emetici ℥℥℥ etiam indit, a
quibus paululum motu. Die 5. purgati ex res. jalap. g. viij
diag. g. vj anhim. Diaph. g. x in decoto maior. prop. nari
si quo pauca deiecit. 6. mortuus est.

11.

Tertiana duplex intermittens maligna.

Reverendus admodum Harmeliniana familia Dilla di
gerendis Praefectus Religiosus vir in summa valetudine
quingagenarius, debili admodum, sed biliosa comple
xionis, curis deditus, staturam quillius, putius parvus,
Siquis aliud, etiam in statu naturali continens, refectionem
Octobris in tertianam ardentem continuam duplicem in.

adit, a qua per legitima medicinalia concoquentia,
et usum corticis Peruvian post septimam accessionem, aggra-
ventio signis coctionis cohibita liberata, pauci interpositi
diebus, recidivam parvus est, sed intermittentem, et quae non
aquali siti torqueret. Venter tardè secedebat, urinae salsae mul-
tae, rubrae, crassae, et quae multam saluum copiam deponerent
saliva viscida, et ciborum appetitus prostratus. Quare de so-
machii impuritatibus, chylum non rectè ministranti, et
saliva visciditatem simul, et sitim inferentibus coniec-
tans post rhodm. sachar. et sal. tart. per tres dies, a sum-
ptionem, purgans eo aqua chrysetica vulgò dicta, felici-
februm exspiratone sine ulteriori medicamento, propi-
nari. Recidivavit iterum, et solius corticis Peruvianis usu
convalescit. Quartam etiam sub finem Novembrii re-
cidivam parvam iterum pharmacum adunxit, et de
levisibus, et tactum refrigerantibus, medenterij, vaporum
lacteonum, et id generi partium destructionibus vegetis
deobstruentem eo ol. camom. cappar. et absinthii unctio-
nem galicam confectam, et decoct. amar. Sydenhamij usu mane
et vespere propinati febrem fugavit. Tranquillitate in po-
tentiam conservanda per vera lacti caprini, cui in destil-
latione borrago, et car. Ven. addendantur, mane cohibita
confusum. Frustra tamen, cum et quintam, et postmodum
septam recidivam parvam sit. Quarta, ut salutem reuige-
raret, et toties recedentem in potentiam firmius erigeret
D. D. Franciscus de Ceretia Vicini Oppidi Medicus
mihi ceniunctissimus, et de Studio Medicis optime me-
ritis supplicat tulit. De cuius consensu pulveneri iterum de
urinary, salis tartari, lapillosum cancri, cui parum q. salis
ammoniaci addebatur, vim experiri licuit. Stetit febris,
nec tamen multis diebus, cum et septam denique recidi-

viam, multo quam antea gravissimam, et cui tandem a
 ger succubuit, passus est. Luitpe vero aderat Paroxysmus cum
 somna corrigebatur profundo, a quo declinante tantum
 febra, nec recte tamen, liberabatur. Delicantia eo cantha
 ridibus parata prescripi, usum saluum Volatilium Cor.
 Ceru. Sal. ammon. Eleos. Volat. Sylij in decocti her
 barum salvia, betonica, et id genus cum cardiacis, et
 spiritibus reficientibus iteravi, quarum beneficio affor
 tissimo quarto paroxysmo in quo de aegro conelamationem
 ac tantum sepulchri non est, mirantibus omnibus ad vivos
 rediit. Insuper tamen gravissimis hinc inde symptomatibus
 natura post tertium a vehementissimo Paroxysmo diem
 e vivis exiit.

12.

Anxietas, et Vomitus.

Omnimoda Ventris adstrictio.

Observatio .13°

Juuenis Pauper, ut famem levaret, tot mala granata sine pane, aut alio cibo ingerit, ut ex eorum acinis in omnino dam ventris adstrictionem incidit. Post tres elapsos dies tenens, urinae etiam suppressione, cum febrili timore, et dolore, et frequenti lithimia corrigenda. Succurrit in loco communi supra caput perinas ingerit, et distentem, post mille alia, quae domi Musci ingererat, nupur irritantia et. vel ex hoc cogit sine frustrata, ex decocto emolliente cum oleo sive eisdem, sale gemma, et benedicta iura procegi, totumque supogastrura lapante etiam unimento emollii. Scilicet & per, ne tenemus remissa, at urina est supit, et lithimia evanuit sequenti die somnia. Disposui, distentem etiam ex oleo communi ad hoc, item ex decocto intestinaeum vervecas cum herba lapantibus, omnia sine successu, nam parvo post tempore facibus non subsequenter egerebat. Sali singuli tertio die in colesore tepida portione soluta tam bibit, a qua pauca decit liquida, at venter cessit, et a cinouum pondus in intestina de lapsum, frequenti oera tenesimum, et caeci intestini versus arum homorem induxit, ut intento spiritibus acini ipsi instar lapidum indurati agente foramine viderentur, at non prode sent. Vemicupia lapantia facibus induant, spiritus ad convulsionem, et frequenti ex hoc tenesimo a commoda proscipi, et magna opera levi acu peragenda post novem dies, quid sed nihil egerat, durissima quaedam decit, seu potius ex tracta sunt, et ita paula

sim per quatuor dies. Hactenus est, donec affectu ces- 256
sit. Huius similem in Tuzerensi dico in Bene quo-
dam ex uvarum acinis eodem fere modo.

Observatio 14^a.

Apoplexia ex esu fungorum.

Sir Pauperimus Joanne, salvo in anno de caritate, qua
anno 1183 mense Novembri laboramus, post alia eo-
dem die inutilia, et dyspesta alimenta, sub noctem Fun-
gos aceto maceratos devoravit, a quibus in invictam
dormiendi necessitatem paulo post incidit. Tertia noc-
tis hora vocatus accessi, et inveni hominem demientem
similem, sine pulsu, aut respirationis lesione, suscipie-
di extremis, qui conclamatus oculos aperiebat, nullam
tamen aliam sensus, aut motus, multo minus cogni-
tionis edebat vestigia. Huius post vulgaria coterna
calorifica admota, vomitivum ex Quintilio ad
grana in aqua Feniculi, cum sp. C. C. et sal. amm.
propinavi. Mediocriter vomuit, sed nihilominus in
Sopore permansit. Mane potionem ex aq. meliss. et
Fenic. cum Theriac. veteri. conf. & Tac. sp. sal. amm.
et C. C. succinati proficisci, a qua loqui coepit, dispo-
na tamen, et parum constantia. Vespere eadem propi-
nabatur, et melius se habuit, quae tamen nocte jung-
sit edulia vomuit. Tertio die mente constabat, de do-
lore tamen capitis, et stomachi gravitate querebatur.
Sua naturae ope (nam ulteriori medicamentorum appa-
rii locus non erat) proximo die in totum convalescit.

Observatio

Apoplexia ex quibus

Faint, mostly illegible handwritten text in Latin, likely a medical observation or treatise. The text is written in a cursive script and covers the majority of the page below the title.

12

[Faint, illegible handwriting on lined paper]

22

es

28

185

82

108

228

7

225

128

Handwritten text visible on the right edge of the page, including the letters 'T', 'M', 'C', 'P', 'E', 'S', 'M', 'R', 'X', and 'D'.